

פרשת פנחס

"מסירות נפש", זה כל הסוד. מדוע? (כה, יא)

"מסירות נפש", זה כל הסוד. מדוע? ויַדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁבִי אֶת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָאֹו אֶת קִנְיָתִי בְּתוֹכְכֶם, וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָתִי: לְכֹן אָמַר הַנְּבִי זִתָּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם: (במדבר כ"ה י' - י"ב).

בפרשה הקודמת קראנו על המעשה השפל של זְמֶרִי וְקִזְבִּי ועל המגפה שפרצה בגין כך וקטפה מעם ישראל 24,000 איש (עיין תרגום יונתן כ"ה ח' שהמגפה באה בגלל חטא זמרי וכזבי), וחשבנו לתומנו שבזה תם העניין - ובעצם מידת הדין כבר גבתה מעם ישראל 'מחיר מלא' על חטא זמרי וקזבי. אלא שבפרשת השבוע הנוכחית התורה מעדכנת אותנו שלמרות שבמגיפה מתו רק 24,000 איש, בפועל הייתה גזרת כלייה ואבדון על כל עם ישראל (רמב"ן כ"ה י"ב). וכיצד באמת עברה וחלפה אותה גזרה קשה ונוראה?

התורה לא משאירה אותנו בממתינה - והיא פורסת בפנינו את כל המידע בפסוק אחד, שכתוב בו כך: פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר... הַשֵּׁבִי אֶת חֲמַתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּקִנְיָאֹו אֶת קִנְיָתִי בְּתוֹכְכֶם, וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָתִי:

הקנאות הגדולה של פנחס למען הבורא ומסירות נפשו עבור צביון חומת הטהרה והקדושה עוררו בשמים רעש גדול והורידו לעולם את "מידת הרחמים" (עיין בתרגום יונתן שם), וזה מה שסילק מעם ישראל את הקטרוג הנורא ועצר את המגפה. מפני שיש כלל בתורה "שאם יש דין למטה - אין דין למעלה" [ואם כאן בעולם הענישו את החוטא - אזי מידת הדין כבר לא יכולה לקטרג ולהביא צרות לעולם] (תורת חיים סנהדרין פ"ב ע"א).

וכיון שפנחס הסיר את החרון אף מעם ישראל וגרם "לשלום" בינם לבורא עולם, משום כך "מידה כנגד מידה" נתן לו הבורא מתנה שנקראת "ברית שלום" והבטחה שאף אחד לא ייכנס עימו לקטטה ומדון לעולם - ואפילו לו משפחת זְמֶרִי וְקִזְבִּי שעל פי דרך הטבע אמורים לנקום ממנו את דם קרוביהם (רבנו בחיי שם). ולא רק זה, אלא אפילו מלאך המוות עשה שלום עם פנחס והוא זכה לעלות חי לשמים (ספורנו שם), וזה חוץ מאותן מתנות נוספות שה' נתן לו כמו המתנה הנפלאה שהכונהים הגדולים יצאו מזרעו (אבן עזרא) והובטח לו שהמתנה הזו לא תיפסק לעולם - אפילו אם זרעו יחטא חלילה (משך חכמה שם), כמו כן זכה פנחס לעוצמה של "פנחס הוא אליהו" (רבנו בחיי שם) ומיום שנחרב המקדש הוא מקריב בעדנו קורבנות בכל יום ומכפר עלינו וכותב זכויותינו, ואלמלא הוא לא הייתה תקומה לעם ישראל חלילה בגלות (בתי מדרשות ח"א - ליקוטים ממדרש שוחר טוב - פרק ס"ג ד"ה אמר ר' פנחס, ולא כתוד"ה ומיכאל במנחות ק"י ע"א).

בזה תם הסיפור ההיסטורי של חטא זְמֶרִי וְקִזְבִּי וקנאותו של פנחס והשכר הרב שקיבל על כך, ואין ספק שאם הוא קיבל שכר כל כך גדול סימן שהוא עשה מעשה ייחודי ולא שיגרתי, מעשה שעל פניו הוא כלל לא היה מחויב לעשותו.

אלא שכאשר מעיינים בספרות חז"ל ובוחנים את הדברים לעומק - מתברר שפנחס כלל לא עשה מעשה מיוחד, ובסך הכל הוא קיים הלכה למשה מסיני שהובאה אפילו בתלמוד "שכל החוטא עם גויה קנאים מענישים אותו" (ע"ז ל"ו ע"ב). וכיון שכך, עולות שתי קושיות מעניינות בראשו של כל מְעִין ומתבונן:

(א) אם כן מה כל כך מיוחד במעשה של פנחס - עד כדי כך שבזכותו בני ישראל ניצלו מאבדון וכלייה? (ב) מדוע פנחס זכה לשכר כל כך עצום - הרי בסך הכל הוא קיים הלכה שנפסקה בתלמוד?

פרשת פנחס

התשובה על כך מאוד דקה - ובעצם היא הלב והיסוד של כל מה שנקרא "עבודת ה' מושלמת", ומשום כך נרחיב מעט בעניין כדי לעכל כהוגן את רוח הדברים:

אמת ויציב, המעשה של פנחס וקנאותו למען ה' - זו 'הלכה מפורשת' המעוגנת בגמרא, אלא שלמרות זאת פנחס זכאי לקבל עבורה את הצל"ש הגדול. מדוע?
מפני שעל הגמרא הזו יש 'עדכון קטן' שפנחס יכל לעשות ממנו מטעמים ולנטרל את עצמו מלקום את נקמת ה', ולמרות זאת הוא לא התבלבל - והוא חיזר אחר השלמות. מהו אותו עדכון?

1) נפסק בגמרא: הלכה למשה מסיני... כל החוטא עם גויה, קנאים קדושים המקנאים לכבוד ה' - מענישים אותו (ע"ז ל"ו ע"ו).

2) על הגמרא הזו כותב הרב המאירי בזו הלשון: רצונו לומר, שכל מי שמקנא לכבוד ה' - רשאי להרגו בשעת המעשה (מאירי שם).

3) מבואר בחז"ל שהמעשה של פנחס היה מעין "התאבדות למען כבוד שמים" ועל פי דרך הטבע לא היה לו סיכוי להצליח, אלא שְׁמִשְׁמִים סיעו בידו ועשו למענו 12 ניסים מופלגים כדי שיצליח לבצע את אותו מעשה קדוש (תרגום יונתן כ"ה ח').

מתברר שאין אף הלכה שמחייבת את פנחס להרוג את זְמֶרִי וְקִזְבִּי... הכל זה רק עניין של 'רשות', ולמרות זאת פנחס לא פטר את עצמו מהתפקיד המסובך והמסוכן - והוא מסר נפש למען נקמת כבוד ה', ונפרע מאותם חוטאים.

זהו בעצם המנוע הכבד והנשק האדיר שדחה את הקטרוג מבני ישראל ופרס עליהם סוכת רחמים ושלום, וחילץ אותם ממוות בטוח ואבדון מוחלט. האם זה פלא שבורא עולם צייד את פנחס בגין כך במתנות בפלאות?

עד כאן ראינו את המעלה הגדולה והעוצמה החזקה של "התאמצות למען כבוד ה' ברמה של מסירות נפש", ובפרט אם מדובר במצווה שהיא רשות ולא חובה ולמרות זאת האדם מוסר נפשו למענה, שמעלת אדם זה היא מעבר להשגת אנוש - ובכוחו לעצור מגפות ולהביא ישועות לכלל עם ישראל.

והשאלה נשאלת: מדוע באמת "מסירות נפש" זו זכות עצומה שאין למעלה ממנה? למה שאר הדברים אינם מגיעים לרמה והעוצמה הזו?

את התשובה לכך מלמד אותנו "השטן" בכבודו ובעצמו - כאשר הוא מבקש מה' רשות להציק לאיוב, ושם הוא מגלה לנו את המידע הבא:

וְכָל אֲשֶׁר לְאִישׁ יִתֵּן בְּפִשׁוֹ (איוב ב' ד').

פירושו: הדבר היקר ביותר שיש לאדם זו הנפש, ולמענה האדם מוכן לתת הכל.

וכאשר האדם מוכן לעקוד את הדבר היקר הזה למען ה', הרי זה אות וסימן מובהק שהוא אוהב את הבורא אהבת נפש, וזה מעיד שכל עבודת ה' שלו היא ברמה הגבוהה של "עבודה מאהבה", ולא מדובר בעבודה נמוכה יותר שנקראת "עבודה מיראה" (מלבי"ם איוב ב' ה').

פרשת פנחס

לאחר שהבנו "שמסירות נפש" זו הרמה המושלמת בעבודת ה', אנו כבר מבינים מדוע הבורא דורש ממנו להכניס את התבלין הזה לכל מצוה ומצוה שאנו עושים, וכפי שנאמר בתורה וְעָתָה יִשְׁכָּאֵל מֶה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מַעֲמֶךָ...? וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל בְּפִשֶׁךָ (דברים י' י"ב).

כן כן, ה' רוצה שנעבוד אותו עם מסירות נפש כפי כוחנו עד כמה שידינו משגת - ולא נעשה את המצוות בצורה יבשה, ולמי שאוהב פרפראות נודיע שהמידע הברור הזה אף מעוגן בתורת הגימטרייה:

- מצד אחד - &- מצד שני -

האדם מצווה לעמול בתורה ולקיים את המצוות גימטרייה 2130 8 בעבודת ה'

צריך להכניס מסירות נפש גימטרייה 2130

ולאחר 120 שנה כאשר האדם יעלה למעלה, הוא יראה בחוש שמה שקובע בעולם העליון את גודל המצוה ואיכותה, זה "כמה מסירות נפש" האדם השקיע במצוה.

לדוגמא: אי שם בין גאיות והרים וצוקים וסלעים חיה לה משפחת פלמוני היקרה, כאשר אבי המשפחה סניור ראובן עמל קשה על מחייתו, ובפרוטות שמשיג מכלכל הוא את ביתו בצמצום גדול. אך למרות דלותו הגדולה של ראובן ומצבו הפיננסי הדל והמצומק - הוא לא מוותר על כבוד השבת, וכבר שנים שהוא אימץ לעצמו את ההרגל הבא:

במשך כל השבוע הוא מקמץ בהוצאות כפי כוחו, ואת כל הכסף שנשאר לו לפליטה ביום שישי לאחר ההוצאות השוטפות שעברו עליו בימי השבוע, הוא מוציא בשמחה עבור קניות לשבת.

האמת היא שבדרך כלל ראובן לא קונה עולם ומלואו - ולפעמים בקושי יש לו כסף לחלות ויין וקצת ירקות. אך בורא עולם יודע שזה מה שהתקציב שלו מאפשר - וגם עבור המעט הזה הוא מתאמץ הרבה, ואין ספק שאם היה לו מהיכן לשלוף עוד קצת כסף - שולחן השבת שלו היה מפואר הרבה יותר.

מצד שני, ממול ביתו שלח ראובן פלמוני, גר גביר אדיר כביר ונדיר, עם שטיחים מקיר לקיר ומניות מהודו ועד קהיר, מיליונר שמצבו הכלכלי פורח ומזהיר ושולחן השבת שלו זורח ומאיר, והוא הכי מכובד ומושקע בכל העיר.

מי שמסתכל מהצד, נדמה לו שבשמים מעריצים את שולחן השבת של הגביר יותר משולחן השבת של ראובן. אך האמת היא הפוכה, ושולחן השבת של ראובן יקר יותר. מדוע? מפני ששולחן השבת שלו לא מורכב "ממסירות נפש".

[נ.ב. זה לא אומר ששולחן השבת של הגביר "לקוי" חלילה, וברור שבשמים הגביר יקבל ציון 'מאה' על כבוד השבת. אלא שמצד שני מושיקו יקבל על שולחן השבת שלו ציון של 'מליון'! מפני שהוא חסך עבור זה כל השבוע "ומסר נפש" למען אותו שולחן דל ורזה. לכן אפילו שבשולחנו אין יינות מבושמים ומאכלים מיוחדים - סוף סוף הלב שלו ושל אשתו מונח שם, וזה מיקר את השולחן שלהם עד דלא ידע].

אותו דבר בתפילה, לימוד תורה, שמירת עיניים, זהירות מלשון הרע... ככל שהאדם מוסר נפש יותר כך הוא מעצים ומגדיל את המצוה לאין ערוך, ועל פי זה מחליטים בשמים אם מדובר "במצוה מושלמת" - או "במצוה מיוחדת", וגם המידע הזה מעוגן בתורת הגימטרייה:

פרשת פנחס

מסירות&נפש גימטרייה, 8 1146 ורק על פי זה&נמדדת המצוה גימטרייה 1146

כאן המקום לגלות סוד נוסף שפנחס מגלה לנו בפרשה, סוד רם ונישא שהיצר מטעה בו את כולם ועל ידי זה הוא שוחק אנשים רבים בעבודת ה'. לסוד הזה קוראים "כמו כולם", ולמען חידוד הדברים נשחזר מעט את הנתונים:

משה רבנו נמצא באמצע מסירת שיעור תורה לעם ישראל, לפתע ניגש אליו 'זמרי' הנשיא של שבט שמעון - עם קְזָבִי ביתו של מלך מדיין (רש"י כ"ה ט"ו) והוא מתנגח במשה על שאינו מתיר לו להתחתן עם אותה גויה, וברוב חוצפתו הוא אף משפיל את משה שהתחתן עם בת יתרו (סנהדרין פ"ב ע"ב), [למרות שמשה התחתן לפני מתן תורה - ובאותו זמן היה מותר להתחתן עם בנות מדיין (רש"י שם ד"ה בת יתרו)].

באותו רגע נאלמה לשונו של משה והוא היה בצער גדול - ובורא עולם השכיח ממנו את ההלכה כדי שיבוא פנחס ויטול שכר (רבינו בחיי כ"ה ו') ועם ישראל ראה את התמונה הזו והצטרפו לצערו של משה ובכו עימו (סנהדרין שם).

אך למרות המצב הקשה והכאב הגדול של כולם, אף אחד לא קם לעשות מעשה ולהעניש את זמרי, למרות שנכחו שם כל גדולי הדור!

אם כן כיצד פנחס התיר לעצמו ללכת נגד כולם ולעשות פעולה של "שפיכות דמים" הגובלת בהתאבדות לדעת (כנ"ל שהוזקק ל12 ניסים)? איך הוא לא חשש שאולי הוא טועה... והראיה הכי גדולה שהוא טועה זה שכו...ל...ם שותקים. מדוע הוא לא חשב באפיק הזה?

פנחס מלמד אותנו כאן יסוד עצום בעבודת ה': מה איכפת לך מה כולם עושים... מה זה מעניין שאפילו רב אלמוני וענק פלמוני נוהגים אחרת ממך... אם נראה לך שההלכה אומרת לעשות דבר מה, אל תתעצל - ותיגש לרב לברר את האמת [כפי שפנחס ניגש באותו רגע למשה וברר אצלו את הלכה (סנהדרין שם)], ואם יתברר לך שצריך לנהוג איזו הנהגה קדושה ולעשות מעשה, תקפיא את כל הפלפולים והבלבולים והקשקושים... אל תתעניין מה עושים כולם... ותלחם למען קיום ההלכה וביצור חומת הדת (חומת אש כ"ה ג).

שורה תחתונה: לעולם אין להיבהל מהקושיות המטופשות והפלפולים המסולפים שיצר הרע מעלה בראשו של האדם, אלא חובה לברר את ההלכה ולהקפיד על קיומה. ואפילו אם אתה רואה שהרב הראשי של הקוטב הצפוני מדבר לשון הרע... הטבח הראשי של ישיבת "הר סיני" מדבר בבית הכנסת... המרצה הדגול של ארגון "עמל התורה" מדבר באמצע הלימוד... אשתו של "באבא רגל" הולכת בחוסר צניעות... הבן של ראש ישיבת "אופני הרים" לא שומר בדיוק על העיניים... ואפילו אם לא רק "הקדושים" הללו נוהגים כך - אלא גם התלמידים שלהם מזלזלים במצוות כמותם, לעולם אל תלמד מהם.

אדרבא! תחזר אחר האמת ותברר מול רבך את דיוק ההלכה, ותלחם על קדושתך והאמת התורנית.

זכור! אם פנחס היה נוהג כמו...ל...ם, הוא היה מחמיץ במו ידיו את כל עוצמתו הרוחנית ושכרו האגדי. ידידי היקר, אם הזדמן בפניך ניסיון כזה - אל תיסחף עם הזרם, תברר "מול רב" את ההלכה הצרופה לאור נתוני השטח הרגישים, ותזכה בכל הקופה. היש שיקול יותר חכם מזה?

פרשת פנחס